

תלבי

ה'רמ"א
ה'רמ"ב
נא'ר ה'רמ"ב
עם בא'ה'רמ"ב

אור ובהירות בעבודת השם במשנת ברסלב

והסרת את לב האבן מכסרם
ונתתי לכם לב פשוט

במדבר - חג השבועות
גליון כב | תשפ"ב

אור להביות הלב של איש הישראלי
בעוד מאד עד לב השמים לח' יתברך,
ואין סוף ואין תכלית להשקפה

לב ונפש של הדבר הזה

מקווה של שער החמישים

מהו הסוד הנעלם שסוּף את כלל ישראל באישון ליל, למכילה לכבוד קבלת התורה, ומה עושים כשנופלים להסתרה שבתוך ההסתרה // סתרי תורה

הסכיתו והטו אונכם לחזונו המופלא של רועה הדורות:

באחרית ימיו של 'עולם העשייה' - אותו יצר הבורא כדי למלוך על הנבראים והשפלים - עתידים לבוא ימים אשר אין בהם חפץ. על הדור האחרון תתגבר ותתפשט הסתרה נוראה, כזו שתכניס ארס בלבבות ותהפוך את העולם כולו ל'העלם' ובלבול. ראש הנחשים 'עמלק' וחבר מרעיו, כוחות הטבע ושרי האומות, ינהלו מלחמת חורמה נגד הקדושה, ויבלעו לתוכם עוד ועוד ניצוצות יקרים, על ידי תאוות הממון, שתהפוך לתשוּקת נפשם של רבבות בני המלך, אותם הנתונים בשבי ובגלות.

ובתוך ההעלמה מתגברת הסטרא אחרא עוד יותר בליבותיהם של כל אותם שנכשלו ונפלו: הופכת את כל העברות להתיר גמור, ומרחיקה את כלל ישראל משורשם העליון החצוב מתחת כסא הכבוד. עד שמשם קשה מאוד לצאת. אבל עדיין, כיון שיוֹדע שה' נסתר ממנו יכול לחתור וליגע לבקשו ולשוב אליו יתברך.

אך בהמשך מגיעה ה'מכה' (שכביכול) אין עליה תרופה, והיא ה'הסתרה שבתוך ההסתרה', כזו שמדמה בעיניהם כאילו אביהם המלך האוהב הנצחי כבר שכח מהם ועזבם כביכול. ה'מכה' תצייר בעיניהם כאילו נגעלו בפניהם שערי התשובה, עד שתהפוך בפניהם את כל הרעות עד שידמו בעיניהם למישור גמור ח"ו.

והתלמיד הנאמן שרואה איך נפשות ישראל מושלכות בראש כל חוצות, מקונן בתפלותיו וזועק לה' על המצב הנורא: 'ריבוננו של עולם, ריבוננו של עולם, ריבוננו של עולם, אין לי פה לדבר ולא מצח להרים ראש ... כי אין אני יודע שום דרך איך לגלות עוצם ההסתרה שבתוך הסתרה הזאת, הכלולה מאלפים ורבבות הסתרות, עד אשר איני יודע איך להימלט מהם ואיך להציל נפשי מפח יוקשים'. (ליקוטי תפילות נ"ו ח"א).

אך ה'פה שאסר' וגילה את עומק השבר האיום, הוא גם ה'פה שהתיר', שחתר וגילה את התרופות הגנוזות, שיכולות לרפא גם את היורדים אֶלִי שחת ומושלכים בבטן שאול, וכה הם דבריו:

דעו לכם בניי! כל ההסתרה כולה אינה אלא היפוך של צירופי אותיות התורה, שנפלו כל כך עד שנדמים

לרע ממש ח"ו. אבל הרי על תורת ה' הנעלמת הובטחנו ווענתה לפנינו לעד כי לא תשכח מפי זרעו", ומכיוון שהיא בעצמה הנפילה, הרי היא זו שמעוררת ומוכיחה "עד מתי פתיים תאהבו פתי", ושואגת לכל מי שנפל ש"אין שום נפילה בעולם כלל", ושידע בביור ש"אין שום חושך ותהום תחתיות שאין נמצא שם ה' יתברך".

ואם אתם דואגים מה'הסתרה שבתוך ההסתרה'... זאת דעו, שכלל שההסתרה עמוקה יותר, הרי ששם מסתתרים 'סתרי תורה', שגבוהים הרבה יותר, ובכוחם לתת פתח של תקווה גם למי שנדמו בעיניו שבילי תהום למישור גמור, וכבר הסכים לבלות את חייו בין ירדי שאול לעולמי עד.

לעם היוצא ממצרים הועיד הא-ל ברוב חסדו את יום החמישים, לתת להם בו את התורה, אשר כולה שמותיו של הקב"ה. בקוראם בה יוכלו להמשיך אותו, כביכול, לתוך מקומם שבתחתית עשייה דעשייה, למרות היותם בדור ירוד כל כך, שממנו פחדו שרפי קודש, וביקשו 'ייתי ולא אחמיניה'.

התורה הקדושה והנוראה, היא כולה דעת של רחמים נוראים ועליונים מאד. וכדי שנוכל לטעום מאורה הנערב קיבלנו במתנה את ה'מקווה של שבועות', 'מקווה של שער החמישים בעצמו'. כאשר מעשה ה'טבילה' שלכאורה פשוט וקל לעשייה, הרי הוא 'מושיע מכל הצרות ומכל היסורים ומטהר מכל הטומאות ומכל החטאים' (ליקוטי מוהר"ן, שם).

המקווה הזה, סודות טמירים טמונים בו; הכח להפוך את צירופי התורה, אותם הפכנו על ידי העבירות לצירופים רעים רח"ל, לצירופים של קדושה שמאירים בתוך ההסתרה. את הכח הזה אנחנו זוכים לקבל על ידי הטבילה במקווה של שבועות, שהוא 'דעת עליון ונורא מאוד'.

הלא דבר הוא: המחזה המופלא של רבבות אלפי ישראל, שבמשך כל הלילה הקדוש והמרומם מדבקים עצמם בתורה הקדושה, על ידי הלימוד בה והריקודים שהם עורכים לכבודה, ובטרם יעלה השחר נוהרים הם בהמוניהם בתשוּקת עצומה אל ה'מקווה של שער החמישים', כדי לטבול ולהיטהר, להיכלל עוד ועוד בתשוּקת חייהם האמיתית.

(על פי תורה נ"ו בליקוטי מוהר"ן ח"א וההלכות שעליה)

איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנמד סביב לאהל מועד יחנו (במדבר כ, ב)

בכל אחד מישראל יש יופי ופאר נפלא, גם בך ובחברך. אך היופי הנפלא הזה אינו יכול להאיר ולהתגלות, כי אם על ידי ה'כלליות' שייכללו נשמות ישראל זה בזה. רק כאשר תושלם התמונה הכוללת את כל הצבעים והגוונים, יתגלה עוצם ההתפארות והיופי הנפלא שיש בכל צבע וגוון, ובכך יתעורר הרצון והשתוקקות הנמשך מכלליות כזו.

זוהי הסיבה שהיו ישראל הולכים במדבר 'איש על מחנהו ואיש על דגלו', כל שבט בדגלו הנושא גוון השייך לשורשו, וכולם כאחד חנו ונסעו סביב המשכן זה כנגד זה, להמשיך כאחד יחד הארת הרצון המופלא והדעת של משה רבינו השורה באוהל מועד, על ידי כלליות וריבוי הגוונים.

כדברי מוהר"ן (ליקוטי הלכות, נטילת ידים לסעודה ו, נו): וזה בחינת מעלת הדגלים של ישראל שהלכו בדגלים סביב המשכן, וכל אלו הגוונים של ישראל היו כלולים בהצירוף הקדושים של הדגלים שנשאו לאות ולנס, שהם היו הפאר והיופי וההידור הנפלא והנורא של מנחת ישראל הקדושים, כמבואר במדרשים מעוצם הפלגת נראות מעלת הדגלים. וכל זה היה כדי שכל גוון וגוון קדוש של כל אחד מישראל יאיר בחבירו, וחבירו בחבירו, ויקבלו דין מן דין.

מה שרק יעבור עליך, ולהיכן שתתרחק - אם תזכיר עצמך בפאר היופי הנפלא הזה, של כלליות הגוונים שבדגלי ומחנות ישראל, תשוב ותתקרב להשי"ת. כדבריו בהמשך:

ועל כן כשהענו"ם והסט"א אומרים לישראל "שובי שובי השולמית", שמיטיתם אותם שישונו ח"ו אליהם, משיבין ישראל: "מה תחוו בשולמית כמחולת המחנינים", שנאמר על מחנה הדגלים. אך אתם יכולים לפתוח אותנו להתרחק מזה! יתברך ח"ו מחמת מרידת עומק הגלות, הלא כבר יש לנו קדושת 'מחולת המחנינים' שהם קדושת הדגלים שמשמש נמשך הקדושה מה שכל אחד ואחד מדבר עם חבירו ביראת שמים, ומאירין זה לזה וזה לזה, שעל ידי זה נשארים קיימים באמתת קדושת ישראל.

וגם היום, שאין אנו הולכים במדבר עם דגלים, יש לנו כח להמשיך קדושת הדגלים, על ידי שנדבר כל אחד עם חבירו ביראת שמים.

כי גם עתה שאין לנו לא משכן ולא דגלים ולא בית המקדש, אף על פי כן זה ידוע שהתורה הקדושה שנשארה לנו היא כלולה מהכל, כמו שאמרו רז"ל. ועל כן, על ידי שאנו קורין בתורה סמוך לשבועות פרישת הדגלים, על ידי זה אנו ממשכין עלינו נפלאות נוראות קדושת הדגלים, שהם בחינת כלליות הגוונים כנ"ל. וצריך כל אחד לכוון לזה - שיוכח להמשיך על עצמו קדושת הדגלים, כדי שיוכח להתגבר לדבר עם חבירו ביראת שמים בכל יום, כדי להאיר הדעת הקדוש בעולם על ידי שיאירו זה בזה ויקבלו דין מן דין, שזהו בחינת קדושת הדגלים כנ"ל.

למדני את התורה כולה...

רבי שמחה: מה נשמע ר' מנחם? אתה נראה לי שמח.

ר' מנחם: כן, ב"ה אני שמח מאוד.

רבי שמחה: מה קרה? ממה אתה כל כך שמח?

ר' מנחם: אני עומד לסיים בפעם השלישית את כל הארבעה חלקי שולחן ערוך, והפעם עם 'טור בית יוסף'!

רבי שמחה: מזל טוב, מזל טוב! שמחה עצומה!

איך זכית לזה? אני מכיר אברכים המבוגרים ממך בעשר או עשרים שנה, ועדיין לא זכו לסיים אפילו פעם אחת את כל הארבעה חלקי שולחן ערוך.

ר' מנחם: אכן, גם אני, לולא רבינו הקדוש ועצותיו, הייתי היום מסיים אולי בקושי 'הלכות שבת'. אך מאז שראיתי שיחת והדרכת רבינו הקדוש בשיחות הר"ן על ענין הלימוד נפקחו עיניי.

רבי שמחה: מה? האם למדת בגירסא בעלמא?

ר' מנחם: מה פתאום? וכי זה מה שכתוב שם בשיחות הר"ן - לגרוס את התורה? הרי כבר דיברנו פעם מזה שכל מי שלומד שם את השיחה היטב רואה להדיא שאין כוונת רבינו על גירסא בעלמא. אלא הוא נותן לנו הדרכה ברורה ונפלאה איך להרבות בלימוד התורה ולהתחיל ולסיים את כל התורה כולה.

רבי שמחה: פלאי פלאים! אני מקנא בך.

ר' מנחם: האמת שעיקר ההתעוררות ללימוד השולחן ערוך, קיבלתי כשקראתי מכתב מרבי לוי יצחק בנדר זצ"ל שכותב לאברכי: "אודות השולחן ערוך, בודאי צריכין ללמוד הרבה כל הארבעה שולחן ערוך כמו שאמר הבעש"ט הק' ז"ל להחברייתא הק' שלו שהמחבר והרמ"א מהארבעה שולחן ערוך יהא שגור להם בעל פה. מקודם תלמוד כל הארבעה שולחן ערוך רק מחבר ורמ"א, והבאר היטב הנוגע להפירוש לא הפלפול. כשתמיד בזה תוכל לגמור בכל שנה הארבעה שולחן ערוך, וברוב הזמן שיהא לך בקיאות בזה אזי תלמוד בעיון קצת. מלבד זה ללמוד שולחן ערוך אורח חיים הנוגע לעובדא ולמעשה" (תמימי דרך, מכתב פו).

ראיתי את המכתב בסביבות חג השבועות, וביום מתן תורה החלטתי שאני רוצה להתחדש מחדש בלימוד השולחן ערוך; התחלתי ללמוד שו"ע מחבר רמ"א עם באר היטב, זה לא לקח לי יותר מכחצי שעה ביום, עד שסיימתי בחג השבועות שלאחריו. אי אפשר לומר שהבנתי ממש את הכל, אבל לא נבהלתי, רק שמחתי מאוד. ואז בפעם השנייה, זה כבר הלך הרבה יותר קל, כשאף הוספתי להציץ מדי פעם ב"לבוש" שמסביר באופן קצר ונפלא את כל ההלכות וטעמיהם. ובפעם השלישית, החלטתי להיות מוסיף והולך, מה גם שהתפנו לי כמה שעות ביום, וזכיתי לעבור על כל הטור בית יוסף, כשבכל

סעיף אני לומד טוב"י ולאחמ"כ מחבר רמ"א ובאר היטב.

רבי שמחה: אשריך וטוב לך! ירבו כמותך בישראל.

ר' מנחם: אני מאמין שיש הרבה כמוני בישראל, אלא שמרוב הכבידות שהכניסו להם בענין לימוד התורה, הם חושבים שזה רחוק מהם. וכמו שכתב שם רבינו בשיחות הר"ן, שמחמת שאין לומדים בדרך הנכונה, ומרבים יותר מדאי בדקדוקים ובלבולים, לכן "כמה בני אדם פסקו מלימודם לגמרי על ידי ריבוי הדקדוקים שלהם, ומאומה לא נשאר בידם" (שיחות הר"ן, עו).

רבי שמחה: גם ה"ארחות צדיקים" בשער התורה, כותב ממש כך.

הוא מאריך שם על זה שהיום רוצה כל אחד ללמוד פלפולים, ואינו רוצה לקיים מה שנאמר בגמרא "לעולם ליגרס איניש ואף על גב דמשכח, ואף על גב דלא ידע מאי קאמר" - "וכל זה אינם עושים עתה,

כי כל אחד רוצה ללמוד תוספות וכל חידושים וחידושי חידושים קודם שידע צורת התלמוד, אם כן איך יצליחו? כיון שעושה להיפך ממה שאמרו חכמי התלמוד, כי כל מה שנאמר בתלמוד הכל אמת, ואין להשיב עליו או לשנותו, ולא להוסיף ולא לגרוע. ועל כן מרוב טורח הלימוד

- העיון והפלפול - רבים פורשים מן הלימוד, מרוב טורח השמועות והדקדוק" (ארחות צדיקים, שער התורה).

וזה גורם להם בהמשך, שלא יהיה להם שום חשק ללמוד, רק לדבר שטויות ופוליטיקה. וכמו שהוא כותב שם: "מרוב טורח השמועות נעשית עליהם ההלכה כמשא כבד, ולא יוכלו עוד להביט בה, ומתוך כך עוסקים בשיגעון בליצנות, ומבלבלין ומבטלים ועוסקים במיני תחבולות, ואין להם יראת שמים" (שם).

מה שאין כן, אם האדם מרגיל את עצמו ללמוד בדרך הנכונה - יש לו חשק ללימוד התורה, ומספיק הרבה מאד. כמו שכותב שם רבינו בשיחות הר"ן: "אבל כשירגיל עצמו ללמוד במהירות בלי דקדוקים הרבה, התורה תתקיים בידו, ויזכה ללמוד הרבה

מאד, גמרא ופוסקים כולם, ותנ"ך ומדרשים וספרי הזוהר וקבלה ושאר ספרים כולם" (שיחות הר"ן, עו).

ר' מנחם: האמת, שמלבד ההתעוררות להתמדה שקיבלתי מהשיחה של רבינו, קיבלתי בעיקר את הענין של ללמוד ספר מתחילתו ועד סופו! כמו שכתוב שם: "רצונו תמיד היה ללמוד הספר או הפוסק שלומד, כסדר מראשו לסופו בזריות, ואחר כך יתחיל פעם שני ויגמור אותו כולו, וכן פעם אחר פעם" (שם).

רבי שמחה: נו, זהו הרי ממש ה'גידאנק' של "תיקון ליל שבועות".

ר' מנחם: למה?

רבי שמחה: פשוט מאד! הרי כל הווארט של תיקון ליל שבועות, הוא לומר את ההתחלה והסוף של כל פרשה בתורה, וכל ספר בנ"ך, וכל מסכת במשניות.

ר' מנחם: אבל שם הרי אומרים 'רק' את ההתחלה והסוף?

רבי שמחה: נכון. אבל הענין הוא, שאנו רוצים ללמוד את עצמנו שכל ספר שמתחילים צריך ללמוד אותו מראשו ועד סופו, ולא 'להיתקע' באמצע. כמו שמוהר"ת כותב כמה פעמים בליקוטי הלכות. הנה תראה פה לדוגמא, בהלכות משא ומתן הלכה ד', כאן בסעיף ו': "ובשביל זה בליל שבועות כשניעורים אומרים הראשית והאחרית מכל סדרא ומכל ספר, כי טוב אחרית דבר מראשיתו, כי כל התחלות קשות והגמר קשה ביותר. ועל כן אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה והמתחיל במצוה אומרים לו גמור, כי צריכים לומר לו גמור, כי צריכין לחזק אותו על הגמר ביותר, כי הגמר קשה ביותר". וראה עוד באריכות בהלכות הכשר כלים הלכה ד'.

אגב, ראיתי פעם דבר מפליא בספר 'דרך פיקודיך', שכותב: "מקובל הדבר ביד חכמי ישראל גַּיֵש לאדם איזה מניעה בלימוד איזה ספר לגמרי, על כן מצד ההכרח הוא רק מתחיל ומסיים, וייחשב לפני הבורא כאילו למד הכל! על כן המנהג הנהוג בכל תפוצות ישראל בליל מתן תורתנו להתחיל ולסיים מכל ספרי התנ"ך ומשיטת סדרי משנה, בכדי שייחשב לפני הקדוש ברוך הוא כאילו למד כל התורה כולה בכתב ובעל פה" (דרך פיקודיך, הקדמה ג אות ד).

ובכח עצותיו של רבינו, אכן אפשר אחרי שבועות ללמוד בפשטות את "כל התורה כולה בכתב ובעל פה"...

נהמת

להתחיל וללמוד כל התורה וכן בכתב ובעל פה כמה פעמים

זכני ברחמיך הרבים, שאַזְנָה לְעַסְק בְּתוֹרַתְךָ הַקְדוּשָׁה תָּמִיד וְיִסֵּם וְלִיָּה, וְתַפְתַּח אֶת דַּעְתִּי וְתֵאָרֵר עֵינֵי בְּתוֹרַתְךָ. וְאֶזְנָה לְלַמֵּד תּוֹרַתְךָ הַקְדוּשָׁה בְּשֶׁכֶל צַח וְנוֹר, וְאֶזְנָה לִידַע וְלַחֲבִין בְּמַהֲיָרוֹת גְּדוֹל בְּכָל מְקוֹם שֶׁאֲנִי לֹמֵד. וְלֹא יִתְּנָה פֶּה לְשׁוֹם מְבַלְבֵּל לְכַלְבֵּל אֶת דַּעְתִּי, חֵם וְשִׁלּוּם, בְּשִׁעַת לְמוֹדֵי בְּשׁוֹם בְּלִבּוֹל שֶׁבְּעוֹלָם, הֵן מִחֲשָׁבוֹת חוּץ מִחֲשָׁבוֹת יְרוּת מִחֲבָלֵי עוֹלָם, הֵן בְּלִבּוֹלִים וְעִרְבּוּבִים וְעִקְמוּמִיּוֹת בְּעֵנֵין תְּלִמּוּד בְּעֵצְמוֹ, מִפְּלִים תְּצִיל אוֹתִי אֲבִי שְׁבַשְׁמוֹם בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים. רַק אֶזְנָה לְהִתְגַּבֵּר בְּרַחֲמֶיךָ לְסַלֵּק וְלִכְפֹּל מִעַלֵּי כָּל מִינֵי בְּלִבּוֹלִים וְעִקְמוּמִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם בְּשִׁעַת תְּלִמּוּד, וְאֶזְנָה לְלַמֵּד תּוֹרַתְךָ בְּמַהֲיָרוֹת גְּדוֹל, בְּשֶׁכֶל צַח וְנוֹר בְּאֶמְתִּי. וְאֶזְנָה לְהִתְחַיֵּי וְלִגְמֹר כָּל סְפָרֵי תּוֹרַתְךָ הַקְדוּשָׁה שֶׁבְּכֹתֵב וּבְעַל פֶּה, וְלִגְמֹר אוֹתָם מִפֶּה פְּעָמִים.

'הכנסת אורחים' או 'שולחן מלכים'

נגיד ובעל צדקה גדול היה ר' אבאלע מעיר טשעהרין, אבל מאידך התנהג בפשטות ובענוותן חן מופלגת, כדרכם של ה'מיצילעך' שבאנשי שלומינו. תמיד היה חי בהרגשה שכל מה שנתן לו השי"ת מיוחד ומיועד עבור אנשי שלומינו, אשר רובם ככולם עניים ואביונים היו. לא רק שהרגיש כך, אלא אף עשה מעשה, ובכל עת מצוא היה תומך בהם ביד רחבה, ובפרט בעניי אנ"ש אשר זכו עוד בימים אלו למסור נפשם לעלות מדרגא לדרגא ולקבוע מושבם בארץ הקודש, ואף גם בעסק ההדפסה של רבו מוהרנ"ת נטל חלק גדול והוזיל זהב עבור מפעל קדוש זה.

מידי שנה בחג השבועות, היה נוהג להכין סעודת מאכלי חלב גדולה, מלאה מועדים וממתקים, כמיטב יכולתו. והוא 'בעצרת הכל מודים דבעינן נמי לכם'... וביום חג השבועות בהיות הבוקר, אחר שסיימו אנ"ש את תפילתם בכח ובחיות, כראוי וכיאות ליום גדול וקדוש כזה, הזמינם לאולם הגדול שבטרקלין ביתו, להסב בדרך כבוד, ולטעום מכל אשר הכין להם, בעבודתו הַרְבֵּה, הוא וביתו זה כמה ימים.

כמובן, בהתאסף יחד אנשי שלומינו בכל הזדמנות, היו מרבים לדבר ביניהם ביראת שמים ובעבודת השי"ת. מה גם שהיום גורם, יום קבלת התורה מחדש - עד שה'חציו לכם' היה טפל, וה'חציו להשם' היה עיקר, כשמתוך דבריהם ודיבוריהם בהתחדשות קבלת קיום התורה מחדש המתוקים מדבש ונופת צופים, היו נזכרים ומזכירים זה לזה את אשר ראו עיניהם ולא זו, בהתקבצותם יחד עוד בימי רבם מוהרנ"ת. והיו מזמרים נגיני יום טוב, וזמירות השייכים לקדושת היום, ובפרט הזמירות והנגונים אשר נהגו מקדמת דנא, לשורר בניגון המיוחד של הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' זיע"א אשר התאים רבינו הק' ברוח קדשו לפיוט 'אתה נגלית' של ברכת שופרות שבמוסף של ר"ה, המדבר מקדושת וחרדת מעמד הר סיני, וממשיכים לשורר בניגון זה גם קטעים מפיוט 'ברוך שמך' שבספר שערי ציון, המדבר משבחי התורה הקדושה, וכאשר נהג גם רבינו בעצמו ותלמידו הגדול אחריו. ולסיום היו יוצאים במחול לצדיקים, וריקודי קודש על שמחת נועם חלקנו וגורלנו, ואי לאו האי יומא...

לעת זקנתו התאלמן ר' אבאלע, והתחתן שוב בזיווג שני. לקראת חג השבועות הודיע לזוגתו השנייה, כי ביום טוב הבעל"ט מנהגו, זה שנים רבות, להזמין את אנ"ש לסעודת מאכלי החלב. ויאמר לה: מהרי קמח סולת לשי ועשי עוגות ומטעמים. וכן עשתה והכינה גם היא מעדנים, לעזור ולסייע בידו להמשיך במנהגו הטוב.

והנה הגיע חג השבועות, אנשי שלומינו התפללו באשמורת כנהוג, והאריכו בתפילתם כדרכם, ולאחר התפילה כבר ידעו לאן פניהם מועדות, לעבר בית ר' אבאלע. וכן עשו, והלכו לערוך שם את הסעודה כמידי שנה בשנה. כאשר הגיע ר' אבאלע אשר התאחר מעט לבוא מבית המדרש, ראה את אנ"ש עומדים צפופים להיכנס בזה אחר זה, לחדר שבו הכינה זוגתו את השולחן לסעודה, ואת האולם הגדול סגרה ונעלה, בידועה ומכירה שבעלה נוהג להשתמש בטרקלין זה רק בנקרים מיוחדים בפגישותי לענייני עסקיו, או באסיפות-עם נכבדים לטובת יהודי העיר וכדומה, על כן שמרה לסגור לבל יכנסו בו אנ"ש ויכללוהו, בחשבה כי להכנסת אורחים' מספיק החדר הפשוט, אשר קטן לעומת האולם הגדול.

כאשר ראה זאת, הקפיד ר' אבאלע ואמר לה: **בשביל מי יש לי אולם גדול זה, אם לא בשביל אנ"ש הצדיקים!?** הלא המה ידידיי הטובים ביותר, והם אורחי החשובים יותר מכל שאר מוכבדיי. כאשר שמעה דברי חכמים בנחת נשמעים, ובאופן שאינו משתמע לשני פנים, הבינה היטב את מעלת אנ"ש בעיני בעלה, ומיד הזדוזה לערוך ולסדר את הסעודה בהיכל האולם הגדול, ברוב פאר והדר, וישבו והאריכו שם כמנהגם זה רבות בשנים. ומאז והלאה נתעלה מאוד בעיניה כבוד אנשי שלומינו, החשובים יותר מכל הסוחרים ונכבדים הנכנסים ויוצאים אצלו לצורך מושא ומתן וכדומה.

ר' אברהם אבא ראבינאוויטש ז"ל מטשעהרין

המכונה ר' אבאלע, תלמיד מוהרנ"ת, ידיד נפשו של ר' אברהם בער"ני נכד רבינו ז"ל, בנו של ר' שמואל בן ר' אבאלע הראשון שהיה תלמיד רבינו ז"ל. בקיץ תרכ"ט זכה להיות בא"י. בשנת תרל"ו נפטרה זוגתו הראשונה, ולעת זקנתו נולדו לו ילדים מזוגתו השנייה. נפטר בשנת תרל"ט.

תולדות חיי הקדושים של
אנ"ש עוזר מוהר"ת ז"ע
ע"פ ר"א נפיש אוריית פני שולחן
פרק כ"ב

"ומתלמידי יותר מכולם"

גילוי קשרי התורה בזכות התלמיד הנאמן

בשבת-שירה, י"ג בשבט תקס"ג, אמר רבינו את התורה הפותחת "כי עיקר החיות מקבלין מהתפילה, כמו שכתוב תפילה לא-ל חיי"

בתורה זו, המובאת בסיומן ט' בליקוטי מוהר"ן, נכללה גם התורה 'צוהר תעשה לתיבה' שנאמרה באותו זמן, ומוהרנ"ת העלה אותה על הכתב (מובאת בסיומן ק"ב).

רבי נפתלי, שהיה נוכח אף הוא בעת אמירת התורה, סיפר לאחר מכן כי ראה בחלומו אדם מהעולם העליון, פנה אליו אותו האדם ושאל אותו: "לאיזה רבי הנך מקורב?", "לרבי הקדוש רבי נחמן מברסלב", ענה רבי נפתלי. "אם כן, פנה אליו האדם מהעולם העליון, "אמור לי איזה דבר-תורה ששמעת מפיו".

מכיוון ששמע מרבינו באותה העת את התורה הזו, אמר רבי נפתלי לאותו אדם את הפיסקא הראשונה מהתורה: "כי עיקר החיות מקבלין מהתפילה כמו שכתוב תפילה לא-ל חיי" - ברגע ששמע אותו אדם מהעולם העליון את הדברים, אחזה אותו התלהבות עצומה ותשווקה נשגבה. מרוב התלהבותו ותשווקתו החל פורח למעלה עוד ועוד, עד שנעלם מעיניו לגמרי.

לאחר מכן, כשסיפר רבי נפתלי לרבינו את המראה שראה בחלום, נענה רבינו ואמר: **"וכי סבורים אתם שגם בעולם העליון שומעים את דברי תורתנו כמו ששומעים אותם כאן? שם כששומעים איזה דיבור בשמי - הוא עניין אחר לגמרי!?"**

באותם ימים אמר רבינו את התורה 'משפטים-אמונה' (ליקוטי מוהר"ן, ד, א) שבה מבואר, כי עיקר הגלות היא בשל חסרון אמונה.

כותב מוהרנ"ת:

"ובאותה העת סיפר, שהיה אצלו הבעל-שם-טוב זכרונו לברכה ואמר לו: כשפוגמין בארץ-ישראל, נופלין בגלות, וסימן: 'משם רועה אבן ישראל' (בראשית מט, כד). ושאל אותנו לומר פירוש על אותו המראה, ולא ידענו להשיבו דבר. אחר כך הראיתי לו התורה 'צִוְהַר תַּעֲשֶׂה לְתִיבָה' שכתבתי כנ"ל, וראה והסתכל בה. אחר כך ענה ואמר: 'ומתלמידי יותר מכולם!'. (כלומר, עשתה הבין על ידי, פירוש על המראה הנ"ל של הבעל-שם-טוב זכרונו לברכה), כי עכשיו אני יודע היטב העניין.

"ואחר כך גמר התורה 'משפטים', ושם מדבר מאמונה וארץ-ישראל; שכשפוגמין בארץ-ישראל, באמונה, יורדין לגלות מצרים. ושאלתי אותו אם זה שייך למראה הנ"ל, השיב, שעניין המראה כבר גמר מקודם להשיג העניין בשלימות. ואחר כך קיבלתי ממנו התורה 'תהומות יכסימו', וגם שם נכלל התורה 'צוהר הנ"ל, ושם בסופו מבואר גם כן, שכשפוגמין בארץ-ישראל יורדין לגלות, ושם מבואר בסופו הפסוק: 'משם רועה אבן ישראל' על ביאור הפסוק: 'ירדו במצולות כמו אבן'. ועתה יכולים להבין מעט פירוש המראה הנזכר לעיל" (חיי מוהר"ן, ג).

ריקודים ממתיקים הדינים

באותו החורף, נסע רבינו לטירוביצה, לבקר את אנשי שהתגוררו שם. היה זה בשבת פרשת משפטים-שקלים, כ"ז בשבט. רבינו אמר תורה על הפסוק הראשון מהפרשה 'ואלה המשפטים' הפותחת במילים: "כשיש דינים חס ושלום על ישראל, על ידי ריקודין והמחאת-כף נעשה המתקת הדינים" (ליקוטי מוהר"ן, י).

הדברים היו מכוונים בעיקר על גזירת ה'פּוֹנְקֻטְן' - גיוס נערי ישראל והעברתם על דתם בכפייה רחמנא ליצולן, ושאר גזירות קשות אשר כונו 'חוקת היהודים', שהצאר עסק בעת ההיא להוציא לפועל, כמו גירוש יהודים מהכפרים והגבלת מגוריהם ב'תחום מושב' ועוד.

לאחר מכן, כתב מוהרנ"ת את התורה הזו לפני רבינו. כשייטב לכתוב, אמר לו רבינו: "כך אמרתי, שעכשיו נשמעים גזירות חס ושלום על ישראל, והנה ממשמשים לבוא ימי הפורים והיו ישראל מרקדים וימחאו כף ועל ידי זה ימתיקו הדינים". רבינו חזר וכפל את דבריו: **"כך אמרתי"**.

"וכוונתו היתה" כותב התלמיד הגדול, "להעיר לבבנו שנדע ונבין שכל דברי תורתו הקדושה, אף על פי שיש בה עמקות גדול ונורא מאוד מאוד ורזין עילאין וסודי סודות עמוקים ורחבים מני ים בכל דיבור ודיבור, אף על פי כן עיקר כוונתו שושמע ונקבל דבריו הקדושים בפשיטות, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתו בפשיטות ובתמימות. כמו למשל התורה הקדושה הזאת, שנאמר שם שעל ידי המחאת כף וריקודין נמתקין הדינים, היתה כוונתו כפשוטו, שיחזקו עצמן לשמוח בימי שמחה כגון פורים וחנוכה וימים-טובים או חתונה וכיוצא בזה כל מיני שמחה של מצוות, שיחזקו עצמן בשמחה גדולה, עד שיזכו להתעורר לריקודין והמחאת-כף ועל ידי זה ימתיקו הדינים. כי כל דברי התורה לא בשמיים הוא לאמור שאין מי שיכול לזכות לזה להמתיק הדינים על ידי המחאת כף וריקודין כי אם גדולים בני עלייה, רק כל אחד מישראל יש לו כח הזה, כשיקיים הדברים כפשוטן באמת ובתמימות" (שיחות הר"ן, קלא)

עוד תורה שנאמרה באותו החורף היא התורה 'ציוית צדק' (ליקוטי מוהר"ן כ"ג), המדברת בגנות תאוות-ממון. מסופר, כי עד אז היו החסידים כותבים ב'קויטלאך' (פתקאות) גם בקשה להצלחה במשא-ומתן, בפרנסה וכו'. אך מאז ששמעו את התורה הזו, מרוב שנכנסו הדברים בלבם, הפסיקו להזכיר לפני רבינו בקשות על ממון.

אצל הרה"ק מליניץ

שמחת נישואי בתו של רבינו, שר'קה, נועדה להתקיים באותו החורף בעיר מדבדיבקה. רבינו התכונן לצאת לדרך עם משפחתו למדבדיבקה, שם ישבה עד למועד החתונה.

כשמענו חסידי רבינו בברסלב וסביבותיה על כוונתו לנסוע, קיוו בכל לבם כי במהרה ישוב. כמה מהם, בתוסף מוהרנ"ת, ליוו אותו בנסיעתו ככרת-דרך, עד לעיר ליניץ. רבינו נכנס לבקר במעונו של רבי גדליה מליניץ בעל 'תשואות חן' שכיהן כרב ואב"ד בעיר, עמו היה בקשרי ידידות.

וכה מספר מוהרנ"ת: "ואנחנו ליווינו אותו עד קהילת קודש ליניץ, ושם נכנס להרב וכו' מורנו הרב גדליה זצ"ל, וקיבלו בכבוד גדול, וגם כל בני ישיבתו שבאו עמו, קיבל אותנו כולנו בכבוד גדול, ושם שמענו מפיו הקדוש של רבינו ז"ל תורה" (ימי מוהרנ"ת א, סעיף ב')

לאחר מכן, נפרד מוהרנ"ת מעל רבינו וחזר לנמירוב, רבינו המשיך בנסיעתו למדבדיבקה, שם התגוררו קרובי משפחת זוגתו הרבנית, וכן רבים מאנשי שלומו (כזכור, במדבדיבקה החל רבינו להתפרסם כמנהיג ומורה דרך לרבים).

מצבונ' 22

ביצד "מקבלים" את התורה?

מהי "קבלת התורה" מחדש, לאחר שאני מקיים כבר את התורה שנים רבות? האם אנו הולכים לקבל משהו שטרם קיבלנו עד כה? מהי העבודה הנדרשת מאתנו בחג השבועות? איזה דבר היה יכול לעכב את כלל ישראל מלקבל את התורה, מבלי שיועילו כל הניסים שראו אז?

בפרוס עלינו החג הקדוש חג השבועות "זמן מתן תורתנו" רצייתי לברר: מה הפשט ש'מקבלים' את התורה, הרי התורה כבר נתונה לנו זה מכבר ואנו משתדלים לקיימה בשלימות בדקדוק ההלכה. האם אנו מקבלים משהו חדש שלא קיבלנו עדיין עד כעת? ואם אמנם כן, השאלה היא באמת: מהו הדבר החדש הזה? והאם יש תנאים מסויימים כדי לקבלו?

חג השבועות אכן נקראת זמן "מתן תורתנו" - זאת לא בגלל שלפני שנים קדמוניות ניתנה התורה ביום זה, ולכן לזכרו אנו עושים היום הזה למועד. אלא כפשוטו, יום שניתנת בו התורה מחדש ממש!

ולא עוד, אלא שאותם קטרוגים של קודם מתן תורה מתעוררים שוב, ועל כן הלכה פסוקה בשולחן ערוך (סימן תס"ח ס"ו) שאסור להקזי דם בכל ערב יו"ט, והטעם הוא: "דבערב שבועות יצא שד שמשו 'טבח', ואילו לא קיבלו ישראל את התורה הוי טבח להו לבשריהו ולדמיהו, וגזרו רבנן על כל ערב יו"ט משום ערב שבועות" (משנ"ב ס).

ומסופר שבשבועות האחרון של גאון עזנו מוהרנ"ת זיע"א בעת פתיחת הארון נפל עם ראשו לארון הקודש וחטף את הספר תורה וצעק: "ישראל עם קדוש, מיר האבן זיך אצינד א נייע תורה, ממש ני"י". ורק עם הס"ת וכו' (נעימות נצח, מתוך מכתבו של החסיד רבי אברהם שטרנהרץ זצוק"ל).

ולא עוד אלא שהקולות וברקים שהיו לפני מתן תורה, גם הם נשמעים כהיום לאלו שאחזק מוזכר ומקודש, וכמסופר על רביה"ק בחיי מוהר"ן (קלג):

"ובליל שבועות אחר שהיה ניעור כנהוג, הלך למקוה עם איש אחד מאנשיו, וסיפר לי זה האיש שהלך עמו אז למקוה בשבועות, שאמר לו רבינו ז"ל בדרך הילוכו למקוה, ושאל אותו בכל פעם אם שומע קולות, והשיב שאינו שומע כלל, ונתפלא מאד על שאינו שומע, ואמר: "איך אפשר לבלי לשמוע קולות כעת?!", אחרי כך אמר: "אפשר הוא קול הקאפעליע [מקהלה] שאני שומע?!", והשיב לו האיש הנ"ל שהוא אינו שומע שום קול קאפעליע ולא שום קול כלל, ותמה מאד. והבין האיש הנ"ל שהוא שומע קולות וברקים של קבלת התורה".

ובכן, מהי אפוא אותה תורה "חדשה" שמקבלים כל שנה מחדש?

התשובה היא:

"כי זה ידוע, שעיקר קבלת התורה בשבועות בכל שנה ושנה, אף על פי שכבר ניתנה בסיונו, העיקר לקבל התגלות פנימיות התורה, והעיקר שזוכה עתה שיימשך עלינו הארת פני התורה הקדושה באופן שזוכה לקיימה, שזוכה כל אחד להתעורר ולקום משנתו, לפקח על עסקיו, לחשוב על תכליתו, באופן שזוכה לצאת מרע לטוב ומדרגא לדרגא" (ליקוטי הלכות, הכשר כלים ד, כז).

אפשר לשלוח שאלות שיפיע במדור הזאת בטל או באימייל של המערכת

לב 26

"השבת נועם הנשמות..."

בשבת האחרונה פרשת במדבר [בא"י] התכנסו למעלה ממאה בחורים ל"שבת התאחדות והתעלות" לאורו של רבינו הקדוש בעיר 'אשדוד'.

השבת נועדה לבחורים המתגוררים בחו"ל ולומדים בארה"ק, וכן למקורבים מקרב הקהילות החסידיות. לאחר שלאחרונה נוסד בשבילם תבורות מיוחדות, במסגרת בית מדרשו "נועם השם" שבירושלים עיה"ק, הורגש הצורך לערוך 'שבת התאחדות', לקרב הלבבות ולהבעירם ברשפי שלהבת תורתו ושיחותיו של רבינו הנגמ"ח.

השבת נערכה בהתעוררות והתלהבות מיוחדת, בהשתתפות כמה וכמה מחשובי משפיעי אנ"ש, שאף נאמו במשך הסעודות והתפילות.

אחר קבלת שבת, לפני כוונות, נשמעו דבריו של הר"ר יעקב נתן אנשין שליט"א. בסעודת ליל שבת נאמו: הר"ר מרדכי שלום רוזנפלד שליט"א, הר"ר יואל משי זהב שליט"א, והר"ר מאיר רוזנבוים שליט"א. לאחר הסעודה נערכה 'באטע' בהשתתפות הר"ר וואלף שווארץ שליט"א והר"ר אברהם מנחם קנאפפלער שליט"א.

בסעודת צפרא דשבתא דרש הר"ר יעקב נתן אנשין שליט"א, לאחמ"כ נערך פאנל מיוחד עם הר"ר יום טוב חשין שליט"א בו התבררו והתלבנו עניינים יסודיים במשנת ברסלב, ובסעודת רעווא דרעוון האזינו לדבריו של הר"ר יואל משי זהב שליט"א.

בסיום השבת בסעודת מלווה מלכה, התקיים 'רב שיח' מיוחד בהשתתפות הר"ר איתמר לייפער שליט"א והר"ר יעקב נתן אנשין שליט"א, בנושא 'ההתבודדות', ובסופו אף חולק למזכרת השבת, הספר 'אשפוך לפניו שיחי' מהרה"ר אברהם יצחק כרמל זצ"ל על נושא זה.

"ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה"

בליל שישי פרשת במדבר, התאספו מאות אברכי חבורות "מורשת הנחל" למעמד ספירת 'יסוד שביסוד' כמידי שנה בשנה, סמוך לציונו של שמואל הנביא.

לאחר תפילת המנחה בצוותא, וטעימה קלה לקירוב הלבבות, ירדו האברכים לשדה הסמוך, שם נשמעו דבריו של הר"ר יעקב נתן אנשין שליט"א, על גבגב מעלת הקדושה והטהרה ע"פ דרכו של רבינו הקדוש, אשר הזמן גרמא בשבוע זה של 'מידת היסוד' להתעורר ולהתחדש בעבודה זו.

לאחר הכנה דרבה זו, התפלל כל הציבור בצוותא תפילת מעריב בכח ובהתלהבות, כשהשיא היה בשעת ספירת העומר; לאחר שנתן החזן שלפני העמוד קולו בשאגת 'היום אחד וארבעים יום', ריננו עצי היער כשזעקות קורעות לב בקעו באחת מפייהם של מאות האברכים, בבקשה ותחינה לפני בוכ"ע "שגבנו טהרנו נורא", "יחיד גאה לעמך פנה זוכרי קדושתך", "ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה"...

נקודות 26

מְבִילֵת הַמְקֻנָּה בְּשָׁבוּעוֹת הוּא חֶסֶד עֲלִיּוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְדַעַת נִפְלְאָא מְאֹד. פִּי שְׁבוּעוֹת הוּא שִׁכְלָ דְקַ וְעֲלִיּוֹן וְגִבּוֹהַּ מְאֹד, שֶׁהוּא חֶסְדִּים וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים מְאֹד. פִּי הַרְחֲמִים הֵם גַּפְּי הַדַּעַת. אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכֵה לְקַבֵּל קִדְשֵׁת שְׁבוּעוֹת, בְּפָרְטָ הַמְקֻנָּה שֶׁל שְׁבוּעוֹת שֶׁהִיא מְקֻנָּה שֶׁל שְׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַקִּדְשָׁה וְהַתְּהַרָּה עַל יִשְׂרָאֵל אָז. (ליקוטי עצות שבועות אות ד)